

Програма вступного екзамену з «Філософії» для вступників усіх спеціальностей, за якими здійснюється прийом на навчання до аспірантури НУБІП України. К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2023 р.

Розробник: доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії та міжнародної комунікації Додонова Віра Іванівна

Вступники до аспірантури на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за науковими спеціальностями визначеними додатком 1. Правил прийому до аспірантури Національного університету біоресурсів і природокористування України (від 31 березня 2023 р.), складають письмовий екзамен з «Філософії».

Мета вступного екзамену з філософії полягає в оцінюванні рівня теоретико-методологічної підготовки вступника, його вміння використовувати теоретичні знання для вирішення найбільш актуальних проблем науки, здатності екстраполювати наявні знання у сферу конкретно-наукових досліджень, встановлюючи взаємозв'язки між теорією і практикою, в тому числі й у професійній діяльності.

Білеті розроблені на основі програми вступного випробування з «Філософії» для вступників до аспірантури та відповідно до Правил прийому до аспірантури Національного університету біоресурсів і природокористування України (від 31 березня 2023 р.).

Оцінювання вступника відбувається згідно з п.8.3 Правил прийому до аспірантури Національного університету біоресурсів і природокористування України (від 31 березня 2023 р.).

Програма вступного іспиту охоплює навчальний матеріал, передбачений попередньою підготовкою з здобувачів.

Випробування проводиться у письмовій формі у вигляді тесту. Для виконання тестових завдань вступник має володіти основними навичками виконання тестів та розуміти особливості виконання тестів різних типів: вибір з найменшої кількості варіантів відповіді, вибір з розширеного набору відповідей, вибір множин відповідей, підстановка правильної відповіді, встановлення відповідностей.

СТРУКТУРА ІСПИТУ

Тест відображає знання філософії. Вступник повинен: **знати:**

- проблемно-методологічну специфіку філософської культури;
- категоріальний апарат філософських систем діалектичної традиції;
- провідні концепції філософії у їх проекції на онтологічну, гносеологічну, антропологічну, соціальну, етичну, естетичну проблематику;
- головні напрями інтерпретації об'єктивної та суб'єктивної реальності в якості способів осмислення основного питання філософії;
- сутність глобалізації як соціально-екологічного процесу, глобальних проблем сучасності;
- засади і змістовну специфіку культурних практик: релігії та релігійності, моралі та моральності, естетичного і художнього виміру світовідношення людини.

вміти:

- орієнтуватись у філософській проблематиці, осмислювати філософські тексти;
- аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси;
- грамотно мислити і формулювати свої думки, володіти логікою;
- інтерпретувати явища культури в їх світоглядних засадах (відносно практики цивілізації та культурного процесу).

бути ознайомленим:

- з закономірностями і тенденціями розвитку світової філософської думки;
- з явищами і особливостями сучасних типів філософського дискурсу;
- з основними етапами розвитку науки в їх співвідношенні з динамікою філософської культури.

Випробування передбачає виконання тридцяти тестових завдань на підготовленому індивідуальному робочому місці без використання додаткових джерел інформації. Під час виконання тесту абітурієнт не користується нотатками, не робить індивідуальних поміток та не переписує завдання або його фрагменти.

Копіювання, фотографування, перенесення завдань на цифрові носії розглядається, як спроба фальсифікації результатів тесту.

Виконання тестового завдання полягає у виборі правильних відповідей із кількох запропонованих варіантів, або ж вписання відповіді у текстовий рядок, якщо це відкрите питання.

Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт обрав правильний варіант відповіді. За одне правильно виконане завдання нараховується один бал. Комісія підсумовує бали за виконання усіх тестових завдань, встановлює відповідність балів за шкалою оцінювання та фіксує результат у протоколі.

Увесь час роботи над тестовим завданням не повинен перевищувати 60 хвилин.

НУБІП України	Кафедра філософії та міжнародної комунікації 2022-2023н.р	Екзаменаційний білет № 2 для прийому вступного іспиту зі спеціальності «Філософія»	«Затверджую» Декан гуманітарно-педагогічного факультету Досіаккульєт Завіска І.М.
---------------	---	--	--

	проголошуються довільними конструкціями, що умовно приймаються за істинні
2	філософська позитивістська течія, яка зосереджувала свою увагу на дослідженні буденної мови
	філософська течія, яка зводить суть понять, ідей, теорій до практичних операцій підкорення навколишнього середовища
	філософська течія, головним предметом дослідження якої стало наукове знання

	Питання 1 Що таке філософія?
1	любов до слова
2	жадоба знання
3	любов до справедливості
4	любов до мудрості
5	сукупність наукових ідей

	Питання 8 Що є завданням герменевтики?
1	дослідження проблеми простору і часу
2	вивчення трансцендентальної свідомості
3	дослідження феномену людини
4	тлумачення та інтерпретація текстів
5	пошук наукових методів пізнання

	Питання 2 У чому полягає особливість історико-філософського знання?
1	відображає загальний історико-філософський процес
2	відтворює життя та творчість окремих філософів
3	описує історію створення та діяльності філософських шкіл
4	простежує історичний процес формування філософських ідей
5	усі ці ознаки разом узяті

	Питання 9 Які ідеї відображають сутність емпіризму?
1	Первинність досвіду
2	Індуктивний метод пізнання
3	Провідна роль розуму в пізнанні
4	плюралізм, полістилістичність
5	усі ідеї характерні для постмодерністської філософії

	Питання 3 Які ідеї характеризують світогляд Середньовіччя?
1	ідея потойбічної відплати
2	механістичне розуміння світу
3	креаціонізм
4	ототожнення справедливості із знанням
5	теоцентризм

	Питання 10 Який філософський метод розробив Гегель?
1	Феноменологічний
2	Герменевтичний
3	Діалектичний
4	Метафізичний

	Питання 4 Яке визначення відповідає поняттю „номіналізм“?
1	філософський напрям, згідно з яким загальні поняття (універсалії) існують реально як сутності речей
2	філософське вчення, що заперечує онтологічне значення універсалій, стверджуючи, що універсалії існують не в дійсності, а лише у мисленні
3	світогляд, який полягає у визнанні ідеї трансцендентного Бога-творця Всесвіту
4	сукупність філософських доктрин християнських мислителів-отців церкви 2-7 століття
5	філософський напрям, згідно з яким загальні поняття (універсалії) існують реально як сутності речей

	Питання 11 Кому належить авторство ідеї: „Першоосною світу є число“?
1	Піфагор
2	Фалес
3	Платон
4	Аристотель
5	Кант

	Питання 5 Які риси характеризують філософію періоду Нового часу?
1	зростання авторитету розуму
2	переважання у культурі церковних елементів над світськими
3	Оформлення проблеми методу пізнання
4	зародження софістики
5	Емпіризм та раціоналізм

	Питання 12 Кому приписують вислів: «Свобода – це усвідомлена необхідність»?
1	Платон
2	Ф.Бекон
3	Спіноза
4	Гегель
5	Дільтей

	Питання 6 Що означає термін „Просвітництво“ у назві однойменного філософського періоду?
1	світогляд, який основою світу називає матерію
2	ідеологічна течія, головним завданням якої було захоплення влади
3	ідейний рух, основу якого становила віра в розум як джерело знання і засаду щасливого життя
4	відродження античних традицій
5	це вчення про категорії

	Питання 13 Яку назву має вчення про несуперечливе мислення
1	Онтологія
2	Гносеологія
3	Логіка
4	Етика
5	Філософська антропологія

	Питання 7 Що таке аналітична філософія?
1	філософська течія, в якій наукові теорії

	Питання 14 Яку філософську течію заснував З.Фрейд?
1	Екзистенціалізм
2	Психоаналіз
3	Феноменологія
4	Інтуїтивізм
5	Волонтаризм

	Питання 15 Яка філософська течія містить ідеї: існування людини, абсурдності людського життя.
--	--

	свободи вибору як долі людини, втечі від свободи, межових ситуацій в житті людини, людини як проекту?		
1	Позитивізм		
2	Марксизм		
3	Екзистенціалізм		
4	Структуралізм		
5	Раціоналізм		

	Питання 16 Кого вважають родоначальником емпіричної традиції новоєвропейської філософії? (Відповідь впишіть у бланк для відповідей одним словом)		

	Питання 17 Хто ввів у філософію поняття „монада“? (Відповідь впишіть у бланк для відповідей одним словом)		

	Питання 18 Хто є автором твору «Сповідь»? (Відповідь впишіть у бланк для відповідей одним словом)		

	Питання 19 Система знань, цінностей, переконань, що пов'язують людину зі світом - це ...? (Відповідь впишіть у бланк для відповідей одним словом)		

	Питання 20 Представником якого періоду античної філософії був Платон? (Відповідь впишіть у бланк для відповідей одним словом)		

	Питання 21 Упорядкуйте в хронологічному порядку етапи античної філософії		
1	1	А	висока класика
2	2	Б	класичний
3	3	В	натурфілософія
4	4	Г	доба еллінізму

	Питання 22 Визначте, які ідеї кому належать		
1.	Платон	А	Про свободу як усвідомлену необхідність
2.	Аристотель	Б	Про свідомість новонародженої людини як чисту дошку
3.	Дж.Локк	В	Про первинність ідей та вторинність речей
4.	Б. Спіноза	Г	Про філософію як служанку науки
5.	О.Конт	Д	Про пасивну матерію та активну форму

	Питання 23 Упорядкуйте перелічених мислителів на послідовників раціоналізму та ірраціоналізму		
1.	Раціоналізм	А) С.К'єркегор	
		Б) Г.Лейбніц	
		В) Р.Декарт	
2.	Ірраціоналізм	Г) Ф.Ніцше	
		Д) А.Бергсон	

	Питання 24 Визначте, що досліджує кожна із запропонованих філософських дисциплін.		
1	Метафізика	А	шукає наукові методи пізнання
2	Гносеологія	Б	трансцендентальну свідомість
3	Феноменологія	В	проблеми простору і часу
4	Філософія науки	Г	Здатності людського пізнання

Історія філософії	Д	Закономірності філософського процесу	історико-
-------------------	---	--------------------------------------	-----------

	Питання 25 Кому з наведених мислителів належать ідеї з правої колонки? Упорядкуйте відповіді.		
1	Ф.Бекон	А	Людина – міра всіх речей
2	Тертуліан	Б	Знання - сила
3	Руссо	В	Народ є джерелом влади
4	Протагор	Г	Все розумне – дійсне, все дійсне - розумне
5	Гегель	Д	Вірую, тому що абсурдно

	Питання 26 Упорядкуйте концепції буття за авторами, яким вони належать		
1.	Об'єктивний ідеалізм	А.	Д.Бруно
2.	Суб'єктивний ідеалізм	Б.	Гегель
3.	Пантеїзм	В.	Декарт
4.	Світ як механізм	Г.	Дж.Берклі
5.	Буття як постійна мінливість	Д.	Геракліт

	Питання 27 Впорядкуйте представників різних філософських течій за періодами історії філософії		
1.	Німецька класична філософія	А)	І.Кант
2	Античність	Б)	Т.Аквінський
3	Середньовіччя	В)	Дж.Локк
4	Новий час	Г)	О.Конт
5	Некласична філософія 19 ст.	Д)	Аристотель

	Питання 28 Встановіть відповідність між типом світогляду та способом впливу на поведінку		
1	Раціональний	А.	Розум як основа світосприйняття
2.	Оптимістичний	Б.	Налаштованість на пізнання, перетворення, підкорення світу
3.	Активний	В.	Переконання в тому, що майбутнє краще за минуле

	Питання 29 Встановіть відповідність між творами та їх авторами		
1	Аристотель	А.	Сума теології
2.	Ф.Аквінський	Б.	Нікомахова етика
3.	Т.Мор	В.	Міркування про метод
4	Р.Декарт	Г.	Утопія
5.	Ф.Ніцше	Д.	Так казав Заратустра

	Питання 30 Встановіть відповідність між філософськими школами та представниками		
1	волюнтаризм	А.	З.Фрейд
2.	Екзистенціалізм	Б.	А.Шопенгауер
3.	Феноменологія	В.	Ж.Сартр
4	Психоаналіз	Г.	Е.Гусерль

Члени комісії:

 проф. Додонова В.І.

 проф. Майданок І.З.

 доц. Культенко В.П.

НУБІП України	Кафедра філософії та міжнародної комунікації 2022-2023н.р	Екзаменаційний білет № 57 для прийому вступного іспиту зі спеціальності «Філософія»	«Затверджую» Декан Гуманітарно-педагогічного факультету Людент Савицька Т.М.
---------------	---	---	--

50	Питання 1. Елементи фаталізму властиві філософській системі:
1	софістів
2	скептиків
3	стоїків
4	кініків
5	неоплатоніків

75	Питання 2. Хто із названих філософів „розпочав” лінію ідеалізму:
1	Геракліт
2	Демокріт
3	Сенска
4	Арістотель
5	Платон

100	Питання 3. Серед названих філософів Нового часу вкажіть тих, які представляли емпіризм:
1	Дж. Локк
2	Х. Вольф
3	Р. Декарт
4	Б. Спіноза
5	Г. Лейбніц

75	Питання 4. Хто із новоевропейських філософів написав працю „Новий Органон”?
1	Р. Декарт
2	Дж. Локк
3	Т. Гоббс
4	Ф. Бекон
5	Д. Юм

100	Питання 5. Кантівська „річ в собі” включає:
1	вчення про чуттєвість як основну форму отримання достовірного знання
2	розділ теоретичної механіки
3	позадосвідне знання
4	заперечення можливості пізнання світу
5	вчення про гармонію суспільних відносин

75	Питання 6. Упорядкуйте етапи розвитку філософського знання від найдавнішого до сучасного:
1	філософія середньовіччя
2	німецька класична філософія
3	антична філософія
4	сучасна філософія
5	епоха Відродження

100	Питання 7. Хто з античних натурфілософів вважав першоосною вогонь?
1	Анаксімен
2	Анаксагор
3	Фалес
4	Геракліт
5	Демокріт

75	Питання 8. Філософію найбільше відрізняє від інших типів теоретичного світогляду наступна функція:
1	світоглядна
2	пізнавальна
3	методологічна
4	прогностична

5	ціннісна/аксіологічна
---	-----------------------

75	Питання 9. Основним питанням філософії є:
1	питання про сенс людського буття
2	питання про відношення мислення до буття, духу до природи, ідеального до матеріального
3	питання співвідношення індивідуального та суспільного
4	питання людського начала
5	проблема загальної структури світу

100	Питання 10. Зіставте назви праць з філософами, яким вони належать:		
1	„Левіафан”	а	Ф. Бекон
2	„Капітал”	б	Т. Гоббс
3	„Новий Органон”	в	Т. Мор
4	„Міркування про метод”	г	Р. Декарт
5	„Утопія”	д	К. Маркс

75	Питання 11. Особливістю середньовічної патристики є те, що вона:
1	Вперше обґрунтовує пізнавальну активність суб'єкту
2	Будує універсальні системи християнської теології
3	Захищає християнську теологію від представників античної філософії
4	Формує філософську антропологію
5	Обґрунтовує християнську теологію засобами розуму

100	Питання 12. В чому полягає сутність вчення марксизму про базис та надбудову
1	мета виправдовує засоби
2	політичні, правові, релігійні структури та ідеологія як суспільний базис визначають надбудову – економічні відносини в суспільстві
3	економічні відносини як суспільний базис визначають надбудову – політичні, правові, релігійні структури та ідеологію
4	застосування матеріалізму до розуміння історії та суспільних явищ
5	розуміння людини як культурно-історичної істоти

100	Питання 13. Агностицизм :
1	форма матеріалістичної філософії
2	прагне витлумачити матерію і свідомість у вигляді двох незалежних одна від одної основ
3	заперечує буття бога
4	визнає первинним дух, ідею, свідомість
5	заперечує пізнання світу

100	Питання 14. Якою є філософська система поглядів Г. Гегеля?
1	Ідеалістичною
2	Матеріалістичною
3	Дуалістичною
4	Хибною
5	Правдивою

75	Питання 15. Що є першою та найпростішою формою буття філософії:
1	філософське вчення
2	філософські школи
3	філософський напрямок
4	філософська ідея
5	філософська течія

100	Питання 16. У яких міркуваннях виражена точка зору емпіризму:
1	емпіричне знання не відображає суті речей і явищ
2	теоретичне мислення не може виходити за межі досвіду
3	тільки на рівні теоретичного пізнання можна розкрити закони світу

4	відмінність між теоретичним і емпіричним рівнями пізнання відносна
5	зміст знань зводиться до опису даних досвіду

75	Питання 17. Автором геліоцентричної моделі світу є:
1	Джордано Бруно
2	Ніколай Копернік
3	Сергій Корольов
4	Галілео Галілей
5	І. Кант

75	Питання 18. Хто із німецьких філософів були ідеалістами?
1	І. Кант
2	Гегель
3	Л. Фейербах
4	Ф. Шеллінг
5	Й. Фіхте

75	Питання 19. Індукція – це:
1	розчленування предмета на складові частини з метою їх всебічного вивчення
2	спосіб міркування, за допомогою якого із загальних висновків суб'єкт приходить до висновку, що носить конкретний характер
3	метод дослідження і спосіб міркування, на основі якого будується загальний висновок, що випливає з конкретних засновків
4	прийом мислення, за допомогою якого встановлюються загальні властивості і ознаки об'єкта
5	характеристика аналізу об'єктивної реальності

75	Питання 20. Хто із новосвропейських філософів розвивав учення про людську душу як „чистий аркуш“?
1	Б. Спіноза
2	Г. Лейбніц
3	Б. Паскаль
4	Д. Юм
5	Дж. Локк

75	Питання 21. Емпіризм розвивався:
1	І. Кантом
2	Плотіном
3	Д. Локком
4	Гегелем
5	Б. Спінозою

75	Питання 22. Етимологія слова „філософія“:
1	Любов до мудрості
2	Направлятися до істини та краси
3	Мудра людина
4	Той, що шукає правду
5	Учитель мудрості

75	Питання 23. Концепцію природної доброти людини розвивали:
1	Арістотель
2	Дідро
3	Руссо
4	Гольбах
5	Бекон

75	Питання 24. В чому полягає сутність філософської антропології Л. Фейербаха?
1	в розбудові системи ідеалістичної діалектики
2	в розробці проблеми відчуження
3	у оперті філософії на матеріалістичні засади
4	у проголошенні людини основним предметом філософії
5	у вивченні анатомічної будови людини

100	Питання 25. Центральною проблемою світогляду є:
1	проблема відношення людини до світу
2	пізнання світу
3	перетворення світу
4	спостереження за світом
5	втеча від світу

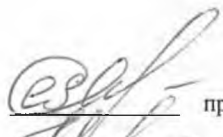

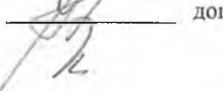
75	Питання 26. Ф.Бекон виділяв такі основні методи пізнання, як
1	експеримент
2	спостереження
3	дедукція
4	індукція
5	розвиток

75	Питання 27. Хто є засновником феноменології?
1	Г. Гегель
2	Ф. Ніцше
3	К. Ясперс
4	Е. Гуссерль
5	М. Хайдеггер

75	Питання 28. Хто з перелічених нижче філософів приймав участь в розробці об'єктивно-ідеалістичного варіанту діалектичного вчення?
1	І.Кант
2	Й.Фіхте
3	Ф.Шеллінг
4	Л.Фейербах
5	Г.Гегель

75	Питання 29. За допомогою якого методу окреме пізнається на основі знання загальних закономірностей?
1	Індукції
2	Аналізу
3	Дедукції
4	Синтезу
5	Експерименту

100	Питання 30. До кожного поняття підберіть відповідне положення		
1	Агностицизм	а	джерелом пізнання є досвід
2	Сенсуалізм	б	теорія пізнання
3	Догматизм	в	розуміння істини, як вірної завжди і в усіх умовах
4	Гносеологія	г	заперечення можливості достовірного пізнання сутності світу
5	Емпіризм	д	відчуття є головною формою достовірного пізнання

Члени комісії:
 проф. Додонова В.І.
 проф. Майданюк І.С.
 доц. Культенко В.П.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кількість балів, отримана від 60 і вище вказує на позитивну оцінку та прийнятність результату іспиту.

Оцінювання відповіді вступника за питаннями тесту здійснюються за 100 - бальною шкалою.

Таблиця відповідності отриманих балів, національній шкалі оцінювання:

Оцінка за 100- бальною шкалою	Кількість правильних відповідей	Значення оцінки
90-100 Відмінно	30-100 29-98 28-96 27-94 26-92 25 -90	відмінний рівень знань/умінь у межах обов'язкового матеріалу, претендент досконало орієнтується у змісті висвітлених ним понять, процесів і закономірностей, демонструє безпомилкове знання фактологічного матеріалу та джерел, правильно, повно та аргументовано розкриває відкриті питання, демонструє вміння самостійно аналізувати матеріал, володіє термінологією.
74-89 Добре	24-87 23-84 22-81 21-78 20-75 19-72	достатньо хороший рівень знань/умінь у межах обов'язкового матеріалу, претендент достатньо повно розкрив суть питання, володіє термінологією, у відповідях наявні деякі неточності з незначною кількістю помилок.
60-73 Задовільно	18-69 17-66 16-63 15-60	посередній рівень знань/умінь із значною кількістю недоліків, відповіді на запитання екзаменаційного білета переважно правильні, але неповні, рівень достатній для подальшого навчання
0-59 Незадовільно	1-14	низький рівень знань/умінь, претендент допустив помилки принципового характеру; не дає відповідь на всі запитання екзаменаційного білета, у викладі допущені грубі помилки, які засвідчують незнання та нерозуміння матеріалу, недостатнього для продовження навчання

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З «ФІЛОСОФІЇ»

Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.

Філософія як особлива форма духовної діяльності людей і одна з форм суспільної свідомості. Предмет філософії та його історичний розвиток. Світогляд, його соціально-історичний розвиток. Структура світогляду і місце в ньому філософських знань. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський, їх особливості.

Дискурс про предмет філософії: філософія як форма світогляду; філософія як форма суспільної свідомості; філософія як форма культури; філософія як наука.

Філософія і наука. Філософія і мистецтво. Філософія і політика. Філософія і право. Філософія і ідеологія. Поняття філософського метода. Основні функції філософії. Філософія і сучасність. Постмодерністське розуміння філософії.

Тема 2. Розвиток філософської думки на стародавньому Сході та в античній Греції

Східний і західний тип філософування. Протофілософія. Соціокультурні та ідейні витоки філософської думки Стародавньої Індії. Канонічні джерела давньоіндійської філософії. Релігійно-філософське вчення буддизму. Зародження філософії в Стародавньому Китаї. Канонічні джерела, провідні ідеї та напрями філософії Стародавнього Китаю. Суспільні ідеали у вченні Конфуція.

Феномен античної філософії. Давньогрецька натурфілософія (мілетці, піфагорійці, елейці, атомісти. Філософські погляди Геракліта. Школа ноології. Давньогрецька класика як соціокультурний феномен. Софісти у культурному просторі античної пайдеї. Філософія Сократа. Антропологічний поворот у філософії. Вчення про ідеї Платона. Вчення Платона про державу. Філософська система Аристотеля. Теорія Аристотеля про чотири причини. Політична філософія Аристотеля.

Основні риси епохи еллінізму («Олександрійська культура»). Філософські погляди Епікура та епікурейство. Філософія стоїцизму та її представники (Зенон і Хрісішт). Натуралізм і раціоналізм етичної доктрини стоїцизму. Культурно-історичні та філософсько-гносеологічні причини виникнення скептицизму в IV—III ст. до н.е. Філософський ідеалізм Плотіна, Порфирія, Ямвліха та Прокла.

Тема 3. Особливості західноєвропейської філософії Середньовіччя і Відродження

Середньовіччя як соціокультурний феномен. Християнство як ідейна основа середньовічного мислення. Своєрідність середньовічного філософування. Головні ідеї середньовічної філософії. Етапи розвитку середньовічної філософії. Витоки та філософський зміст апологетики. Представники апологетики та їхні ідеї (Юстин Мученик, Арнобій, Татіан, Тертуліан). Ставлення апологетів до античної спадщини.

Східна та західна патристика. Амвросій, Ієронім, Аврелій Августин та їх роль у становленні католицизму. Вчення Августина про «два гради». Схоластика як напрям середньовічної філософії. Середньовічні школи та університети як соціокультурний феномен. Суперечка між реалістами і номіналістами та її значення для розвитку наукового світогляду. Номіналізм Іоанна Росцеліна і П'єра Абеляра. Концептуалізм Томи Аквінського. Середньовічна містика: представники та ідеї.

Світоглядні трансформації у період Відродження. Гуманізм та індивідуалізм як ідейні засади ренесансного мислення. Петрарка як родоначальник гуманістичного руху. Антиклерикалізм Лоренцо Валли. «Вчене незнання» Микола Кузанського. Апофеоз гуманістичного антропоцентризму в ученні Піко делла Мірандоли про вільну людину. П'єтро Помпонаці: вчення про двояку (двоїсту) істину. «Державець» Пікколо Макіавеллі.

Сатиричне зображення схоластики у творах Еразма Ротердамського. «Досліди» Мішеля Монтеня.

Реформаційні рухи на початку XVI ст. і віросповідний розкол католицького світу. Основні віросповідні постулати Лютера. Зародження деїзму. Микола Коперник і його книга «Про обертання небесних сфер». Натурфілософська концепція Томмазо Кампанелла. Соціально-філософські погляди Томаса Мора.

Тема 4. Західноєвропейська філософія Нового часу та доби Просвітництва

Соціокультурна ситуація в Західній Європі в XVII ст. Нідерландська й Англійська революції. Загальний стан наук. Нові форми організації наукових досліджень і наукової інформації. Прогрес експериментально-математичного природознавства. Деїзм і пантеїзм як головні напрямки філософсько-релігійної думки Нового часу. Проблема віротерпимості.

Політична і філософська діяльність Френсіса Бекона. Проект «Великого відновлення наук». Вчення про «ідоли» людського розуму. «Новий Органон»: розробка індуктивного методу. Значення беконівської методології для подальшого розвитку наукового знання й філософії. Проблема субстанції та дуалізм філософії Р. Декарта. Механістична фізика Р. Декарта. Сенсуалістична основа теорії пізнання Т. Гобса. Соціально-філософська концепція Т. Гобса. Раціоналістичне вчення про пізнання Б. Спінози. Теорія пізнання Дж. Лока. Просвітницькі ідеї Дж. Лока: проблема віротерпимості. Педагогічні погляди Дж. Лока. Раціоналістичне вчення про метод Г. Ляйбніца і його зв'язок з відкриттями в конкретних науках. Суб'єктивно-ідеалістична і релігійна філософія Дж. Берклі. Концепція асоціацій Д. Юма. Утилітаризм юмівської концепції моралі.

Просвітництво як епоха європейської культури і його історичне значення. Франсуа-Марі Вольтер. Критика Вольтером теологічного погляду на історію. Теорія прогресу як найважливіша світоглядна новація вольтерівської філософії історії.

Концепція «духу законів» Ш. Л. Монтеск'є та поняття «духу народів». Трактатування соціальної нерівності Ж.-Ж. Руссо. Вчення Ж.-Ж. Руссо про народ як носій суверенітету. Філософські погляди Е. де Кондільяка. Матеріалістична філософія Ж. О. де Ламетрі. Д. Дідро - лідер паризького центру Просвітництва. Концепція природної рівності К. Гельвеція. Розробка П. Гольбахом матеріалістичних поглядів на природу, місце людини в ній, людську свідомість і пізнання.

Тема 5. Філософія німецького ідеалізму

Німецьке Просвітництво. Феномен німецької класичної філософії. Місце німецької класичної філософії в історії світової філософської думки.

I. Кант - засновник німецької класичної філософії. «Докритичний» і «критичний» періоди творчості I. Канта. Основні філософські положення докритичної філософії I. Канта. Теорія пізнання. «Критика практичного розуму». Проблема свободи волі. Кантівська етика. Поняття «категоричного імперативу». Принципи правової держави і потрійного поділу влади.

«Науковчення» И. Г. Фіхте. Відмова від кантівського поняття «реч-у-собі» й відновлення гносеологічного значення інтелектуальної інтуїції. Основні принципи науковчення. «Практична» філософія Й. Фіхте. Філософія історії Й. Фіхте. Ідея нації.

Загальна характеристика філософії Ф. В. Шеллінга. «Натурфілософія», «філософія тотожності», нова «система трансцендентального ідеалізму», «філософія одкровення» як послідовні видозміни шеллінгіанства. Рецепція кантівських ідеалів всесвітньої федерації держав і вічного миру в творчості Ф. В. Шеллінга. Теїстичний погляд на історію. Філософія міфології. Основні ідеї «філософії одкровення».

Загальна характеристика філософської спадщини Г.В.Ф. Гегеля. «Феноменологія духу» як вступ до філософської системи Г.В.Ф. Гегеля. Абсолютна ідея як головний предмет дослідження у філософії Г.В.Ф. Гегеля. Основні ідеї та складові філософії природи. Розуміння природи як «ідеї в формі інобуття». Особливості тлумачення Г.В.Ф. Гегелем соціально-етичної проблематики. «Європейський дух» як носій прогресу в теоретичній і практичній площині та його всевітньо-історичне значення. Історія як «прогрес в усвідомленні свободи», його основні ступені в східному, античному і німецькому світах.

Антропологічний матеріалізм філософії Л. Фейєрбаха.

Тема 6. Філософські вчення XIX - початку XX століття

Зміна парадигми філософського мислення у XIX - на початку XX ст. Поняття класичної та некласичної філософії. Основні відмінності класичної та некласичної філософії.

Передумови становлення марксизму та його філософії. Проблема відчуження у марксизмі. Марксистська соціоцентрична парадигма людини. Діалектичний та історичний матеріалізм. Практика як основа діалектико-матеріалістичного розуміння природи й суспільства. Матеріалістичне розуміння історії. Феномен суспільно-економічної формації. Основні етапи розвитку марксизму. Трансформація ідей марксизму у західноєвропейській філософії.

Марбурзька школа неокантіанства (Г. Коген, П. Наторп, Е. Кассіер). Вихідні засади наукового пізнання. Баденська школа (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт). Розрізнення «наук про природу» і «наук про дух».

Засадничі ідеї та принципи «філософії життя». Філософія А. Шопенгауера. «Світ як воля і уявлення». Закон достатньої підстави. Метафізичний волюнтаризм А. Шопенгауера. Поняття волі до життя і види її об'єктивації. Концепція «переоцінки цінностей» Ф. Ніцше. Нігілізм у філософії Ф. Ніцше. Сміслові навантаження вчення про «смерть Бога» та його рецепції в сучасному соціокультурному житті.

Зародження «філософії науки». Виникнення та особливості розвитку філософії науки в XIX ст. Позитивізм (О. Конт, Дж. С. Мілль, Г. Спенсер). «Другий» позитивізм (Е. Мах, Р. Авенаріус): основні ідеї та причини впливу серед природознавців. Неопозитивізм: основні ідеї. Історизація науки у постпозитивізмі.

Критичний раціоналізм К. Поппера. «Структура наукових революцій» Т. Куна. Герменевтична філософія науки.

Екзистенціалізм С. К'єркегора. Людина як духовна істота, здатність до вибору і самовизначення. «Фундаментальна онтологія» М. Гайдеггера. Екзистенціалізм К. Ясперса. Соціально-політичні погляди К. Ясперса. Екзистенціалізм Ж.П. Сартра. Основні поняття феноменологічної онтології Ж. П. Сартра. Сенс Ніцше. А. Камю: проблема сенсу життя, поняття абсурду, позиція «героїчного песимізму». «Бунт людини».

Прагматизм. Критика Ч. Пірсом картезіанського принципу універсального сумніву. Проблема співвідношення віри і дії. «Принцип прагматизму». Співвідношення науки і релігії. Прагматична концепція істини. Популяризація та розвиток ідей прагматизму У. Джемсом. «Інструменталізм» Д. Дьюї. Застосування прагматизму для вирішення соціальних проблем. Педагогічні погляди Д. Дьюї.

Психоаналітична антропологія людського буття в роботах З. Фрейда. Структура психіки за З. Фрейдом. Проблема несвідомого. Структура психіки за К. Юнгом. Феномен колективного несвідомого. Архетипи. Комплекси і їхнє архетипне ядро. Неофрейдизм. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Природа людини. Любов як вища цінність.

Тема 7. Своєрідність та основні етапи розвитку філософської думки в Україні

Особливості світогляду давніх слов'ян. Зародження філософських учень у Київській Русі та їхні специфічні особливості. Головні літературно-філософські пам'ятники киеворуського періоду та їхні автори. Фео досій Печерський. Митрополит Іларіон: «Слово про Закон і Благодать».

Рецепції Ренесансу в Україні. Полемічна література. Філософські погляди І. Вишенського. Громадянський гуманізм світоглядної позиції С. Оріховського-Роксолана. Павло Русин. Г. Смотрицький. Філософія Києво-Могилянської академії. П. Могила і його роль у розвитку української філософської думки. Становлення української літературної мови. Проблеми онтології, натурфілософії та ідеї гуманізму у творах вчених КМА. І. Гізель, Г. Кониський, С. Яворський. Феофан Прокопович: теорія просвітницького абсолютизму. Г. Сковорода та його філософське вчення. Принцип самопізнання. Вчення Г. Сковороди про дві натури і три світи.

Особливості розвитку ідеї Просвітництва в Україні. Філософські погляди. П. Лодія. Розумний егоїзм Я. Козельського. Українська академічна філософія XIX ст. Філософські погляди І. Скворцова. Гносеологія В. Карпова. Філософія П. Юркевича, його вчення про ідею. Екзистенційні мотиви в творчості П. Юркевича.

Витоки української національної ідеї. Етнопсихологія М. Костомарова. Суспільно-політичні ідеї у творчій спадщині членів Кирило-Мефодіївського братства Філософські ідеї у творчості Тараса Шевченка. Філософія мови О. Потебні. Соціально-філософські ідеї М. Драгоманова. Історіософія М. Грушевського.

Філософські та суспільно-політичні ідеї в українській літературі та публіцистиці на зламі XIX-XX ст. Вчення про ноосферу В. Вернадського. Філософські погляди І. Франка, Л. Українки, П. Грабовського, М. Коцюбинського. Суспільно-політичні погляди В. Липинського. Націоналізм Д. Донцова. Д. Чижевський про чинники формування української духовності.

Тема 8. Множинність сучасних філософських ідей

Плюралізм сучасної філософії. Теоретичні витоки феноменологічного методу Е. Гуссерля. Метод феноменологічної редукції Е. Гуссерля. Поняття «життєвого світу» і критика традиційного раціоналізму і об'єктивізму. Вплив феноменології на сучасну філософію. Сутність феноменологічного методу.

Філософська антропологія. М. Шелер: природа людини та її місце у світі. Х. Плеснер: структура людського буття. А. Гелен про «неповноцінність людини» та умови її виживання. Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена. Герменевтика як методологія наук про дух. В. Дільтей. Проблема розуміння у творах Х. Г. Гадамера.

Філософія історії О. Шпенглера як філософія культури. Поняття «осьового часу» в філософії К. Ясперса. Феномен цивілізації у роботах А. Тойнбі. Проблема історичного розвитку людства у філософії історії А. Тойнбі

Філософський постмодернізм. Культурологічні концепції Ж. Ліотара і Ж. Бодріяра. Світоглядні установки постмодерну. Проблема влади у творах М. Фуко.

Сучасна релігійна філософія. Неотомізм: Ж. Марітен, Е. Жільсон. Інтегральний гуманізм Ж. Марітена. Основні світоглядні принципи неотомізму. Персоналізм (Е. Мунье, Ж. Лакруа). Критика капіталізму та проблема оновлення суспільства. Основні принципи ліберального християнства. Соціально-антропологічні ідеали персоналізму. «Діалектична теологія» П. Тілліха.

Тема 9. Проблема буття

Онтологія як загальна теорія буття. Поняття картини світу. Релігійна, наукова і

філософська картина світу. Категорія буття як фундаментальне поняття онтології. Способи постановки проблеми буття. Матеріальне й ідеальне буття. Буття і небуття. Категорія буття і категорії суцього та існування. Потенційне і актуальне буття. Сутність. Специфіка тлумачення категорії буття в теології, ідеалістичних і матеріалістичних філософських системах.

Світоглядні й логічні основи класифікації основних форм буття. Буття речей, процесів і станів природи. Специфіка й багатовимірність буття людини. Буття соціального як єдність індивідуального й суспільного буття. Буття духовне та його форми.

Філософські моделі розвитку: креаціонізм, теорія еманациї, преформізм, емерджентизм, еволюціонізм. Розвиток і діалектика. Види діалектики. Принципи і закони діалектики. Категорії діалектики. Діалектика і метафізика як різні способи розуміння буття. Основні принципи еволюційного підходу. Сучасні погляди на еволюцію людини, суспільства і Всесвіту. «Теорія катастроф» про рушійні сили розвитку.

Категорії причини і наслідку. Принцип причинності. Необхідність, випадковість, ймовірність, доцільність. Причина та мета. Закон як вираз необхідності. Закони динамічні і статичні. Детермінізм й індетермінізм. Свобода і необхідність.

Поняття субстанції в онтологічних системах. Субстанція і буття. Співвідношення духу й матерії, свідомості й тіла. Варіанти раціоналістичного обґрунтування можливості пізнання субстанції. Субстанція й форми її прояву. Категорії абсолютне, відносне, загальне, одиничне, сутність і явище.

Метафізична й діалектична модель онтології. Моністична, плюралістична та дуалістична онтології. Ієрархічні й неієрархічні онтологічні побудови. Натурфілософські, теїстичні, екзистенційно-антропологічні онтологічні моделі.

Тема 10. Гносеологія

Основні проблеми теорії пізнання Проблема істини. Агностицизм (скептицизм). Проблема пізнання в сучасній науці і філософії. Гносеологія. Структура світогляду: знання, вірування, переконання, цінності, норми. Види світогляду (буденний, релігійний, науковий).

Форми чуттєвого пізнання: відчуття, сприйняття, уявлення. Форми раціонального пізнання. Вербальне мислення. Базові операції мислення: узагальнення, порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, встановлення зв'язку. Основні логічні форми думки: поняття, судження, умовивід. Роль мови в пізнанні. Комунікативна і когнітивна функції мови. Наукове знання: критерії, рівні. Особливості та методи математичного, природничого, соціально-гуманітарного знання.

Сучасні трактування методології наукового дослідження. Місце і роль методології в системі наукового пізнання. Поняття методу наукового дослідження. Поняття методики наукового дослідження. Метод, принцип, спосіб пізнання. Проблема класифікації методів. Філософські і загальнонаукові принципи і методи наукового пізнання. Загальнонаукові підходи в дослідженні. Субстанційний підхід. Структурний підхід. Функціональний підхід. Системний підхід. Алгоритмічний підхід. Імовірнісний підхід. Інформаційний підхід.

Загальнонаукові методи пізнання. Аналіз і синтез. Абстрагування і конкретизація. Дедукція й індукція. Аналогія. Моделювання. Історичний і логічний методи. Методи емпіричного дослідження. Спостереження. Вимірювання. Порівняння. Експеримент. Методи теоретичного дослідження. Класифікація. Узагальнення. Формалізація. Аксиоматичний метод.

Поняття наукового факту. Проблема. Вимоги до постановки проблем. Гіпотеза. Вимоги до висування гіпотез. Науковий доказ. Спростування. Теорія. Обґрунтування

істинності наукового знання.

Класичне визначення істини і шляхи його історичного розвитку. Онтологічна і гносеологічна концепції істини. Об'єктивність і конкретність істини. Діалектика відносних і абсолютних форм істини. Природа критеріїв істини. Істина і хиба. Істина й омана. Істинність і раціональність. Соціальна значущість істини.

Тема 11. Суспільство як предмет філософії

Суспільство як система, що саморозвивається. Людина як суб'єкт проявлення законів суспільства. Спонтанність і визначеність в соціумі. Свобода й необхідність у людській діяльності. Сутність системно-структурної методології дослідження соціуму та її принципи. Поняття системи. Системні теорії історичного процесу: натуралізм, ідеалізм, матеріалізм.

Основні сфери життя суспільства: матеріальне виробництво (сфера економіки), соціальна сфера, політика, духовне середовище.

Спосіб виробництва матеріального життя, його структура і роль у суспільному динаміці. Продуктивні сили, основні елементи. Техніка як компонент продуктивних сил. Виробничі відносини та їх структура. Базис і надбудова: логіка взаємозв'язку.

Соціальна структура суспільства. Класичні і неklasичні підходи до її визначення. Політична сфера й політична організація життя суспільства. Поняття політики. Держава як центральний елемент політичної системи. Держава та право. Політична організація суспільства та політичний режим. Демократія як принцип політичної організації. Демократія й диктатура. Доли демократії в сучасному світі. Громадянське суспільство і правова держава. Права людини.

Поняття суспільного прогресу та проблема його критеріїв. Основні концепції суспільного прогресу та їхні альтернативи. Гуманізм як міра духовного і ціннісного виміру суспільного прогресу і його альтернативи.

Проблема побудови теоретичних моделей соціуму в соціально-філософській думці ХХ століття. Концепція «ідеальних типів» М. Вебера. Раціональність як засіб організації соціальної взаємодії людей (Г. Зіммель, Г. Гадамер). Суспільство як соціальна система (Т. Парсонс та ін.).

Тема 12. Осягнення історії

Чинники соціального розвитку. Логіка розвитку суспільства. Єдність і різноманіття історичного процесу. Поняття історичної реальності. Історичний час та історичний простір. Історичні джерела й історичні факти. Проблема достовірності історичних фактів. Опис, пояснення й розуміння в історичному пізнанні. Проблема істинності історичного знання. Історична свідомість та самосвідомість.

Історія, прогрес, регрес Співвідношення понять «зміна», «розвиток», «історія», «прогрес», «регрес». Ідея регресу та циклічності розвитку в античній філософії (Гесіод, Платон, Аристотель та ін.). Становлення концепції прогресу в новоевропейській філософській думці. Суперечливий характер прогресу (Ж.-Ж. Руссо). Тлумачення прогресу в філософії Просвітництва, німецькій класичній філософії та марксизмі. Критерії суспільного прогресу. Місце соціальних революцій в історичному поступі. Зростання темпів суспільного розвитку в ході історії. Суспільні ідеали і прогрес.

Проблема сталого розвитку суспільства та спрямованості історії. Розмаїття інтерпретацій історичного процесу: лінійні, циклічні, варіативні, постмодерністські підходи. Цивілізаційний підхід. Цивілізаційні моделі соціальної динаміки. Історичний процес і проблема його періодизації. Єдність і різноманіття історичного процесу. Розвиток

і зміна відокремлених замкнених культур, локальних культурно- історичних типів (цивілізацій): О. Шпенглер, М. Данилевський, А. Тойнбі, П. Сорокін. Сенс і призначення історії в концепції К. Ясперса.

Формаційний підхід у дослідженні динаміки історичного процесу. Розвиток суспільства як природно-історичний процес зміни суспільно-економічних формацій. Структура формації. Значення діалектико-матеріалістичної методології формаційного аналізу для виявлення підстав періодизації історичного процесу й встановлення конкретно-історичних типів суспільства.

Закономірність історичного процесу. Сенс історії. Есхатологія, провіденціалізм, закономірний розвиток, непередбачуваність історичного процесу. Соціальний детермінізм. Необхідність і випадковість в історії. Мета історії.

Традиційне суспільство, індустріальне суспільство і техногенна цивілізація. Феномен «масового суспільства». «Бунт мас» Х. Ортеги-і-Гассета. Ідея кінця історії в роботах Ф. Фукуями. Хвильова теорія історичного розвитку Е. Тоффлера.

ПЕРШОДЖЕРЕЛА РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Аренд Г. Становище людини. Л.: Літопис, 1999. 254 с.
2. Аристотель Метафізика. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 26-30.
3. Аристотель. Нікомахова етика. К.: Аквілон-плюс, 2002. 480 с.
4. Аристотель. Політика / Пер. з давньогр. О. Кислюка. К.: Основи, 2000. 239 с.
5. Белл Д. Настання постіндустріального суспільства. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)/ За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 419-431.
6. Бергсон А. Творча еволюція. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 133-175.
7. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К.: Основи, 1994. С. 38-69.
8. Вернадський В. Декілька слів про ноосферу. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 217-225.
9. Вернадський В. Про науковий світогляд. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.279-290.
10. Вітгенштайн Л. Логіко-філософський трактат. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). К.: Знання, 2009. С. 403-413.
11. Возняк Т. Що є істина? Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 197-202.
12. Г'юм Д. Трактат про людську природу. К.: Всесвіт, 2004. 550 с.
13. Габермас Ю. Структурні перетворення суспільної відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Л.: Літопис, 2000. 318 с.
14. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну. К.: Основи, 2001.
15. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. В 2 т. / Пер. з нім. К.: Юніверс, 2000. Т. 1: Герменевтика І: Основи філософської герменевтики. 464 с.
16. Гайдеггер М. Що таке метафізика?. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 74-86.
17. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 432-443.
18. Гегель Г.В.Ф. Наука логіки. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 77-89.
19. Гегель Г.В.Ф. Наука логіки. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. /Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 99-112.
20. Гегель. Феноменологія духу. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. /Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 480-490.
21. Гердер І. Мова і національна індивідуальність. Націоналізм. Антологія. К.: Смолоскип, 2000. С. 37-46.
22. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. К.: Дух і літера, 2000. 600 с.

23. Горбач М. Філософія Памфіла Юркевича, л: Каменяр, 2007. 184 с.
24. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. К.: Лібра, 2003. 216 с.
25. Декарт Р. Метафізичні розмисли. Міркування стосовно наук. Головні правила методу. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 59-73.
26. Деріда Ж. Письмо та відмінність. К.: Основи, 2004. 602 с.
27. Дильтей В. Типи світогляду і уявлення їх у метафізичних системах. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення. К.: Знання, 2009. С. 150-162.
28. Донцов Д. Дух нашої давнини. К.: МАУП, 2005. 568 с.
29. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу. Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. Посібник. / Упоряд. М. Тарасенко та ін. К.: Либідь, 1993. С. 379-380.
30. Еллюль Ж. Техніка, або виклик століття. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян ЕМ., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 228-236.
31. Заїченко Г. Постмодернізм: ключові ідеї Л. Вітгенштайна і Ж. Дерріда. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 202-211.
32. Іларіон Київський. Слово про закон і благодать Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. Посібник. / Упоряд. М. Тарасенко та ін. К.: Либідь, 1993. С. 828.
33. Камю А. Бунтівна людина. Камю А. Вибрані твори. У 3-х т / Пер. з фр. Х.: Фоліо, 1997. Т. 3. Ессе. С. 181-438.
34. Камю А. Міф про Сізіфа. Есе про абсурд. Читанка з історії філософії / За ред. Г. Волинки. К.: Довіра, 1993. Кн. 6. Зарубіжна філософія ХХ ст. С. 139-144.
35. Кант І. Про вічний мир. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян ЕМ., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 310-330.
36. Кант І. Критика практичного розуму. К.: Юніверс, 2004. 240 с.
37. Кассієрер Э. Дослідження людини. Вступ до філософії культури. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 174-186.
38. Козловський П. Постмодерна культура: суспільно-культурні наслідки технічного розвитку. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 218-228.
39. Копнін П. Логіка науки чи наука логіки? Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.47-50.
40. Кримський С. Зміст та функції природничонаукової картини світу. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 211-218.
41. Кримський С. Філософія - авантюра духу чи літургія смислу? Кримський С. Запити філософських смислів. К.: ПАРАПАН, 2003. С. 8-21.

42. Левінас Е. Чи є онтологія фундаментальною?. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 141-149.
43. Леопольд О. Развитие етики. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 301-310.
44. Липа Ю. Призначення України. Л.: Просвіта, 1992.
45. Локк Дж. Два трактати про врядування. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 561-573.
46. Локк Дж. Опыт о человеческом разумении. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян ЕМ., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 50-77.
47. Мамардашвили М.К. Наука і культура. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 114-133.
48. Мамардашвілі М.К. Наука і цінності - бескінечне и кінцеве. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 110-114.
49. Мамардашвілі М. Картезіанські роздуми. К.: Стілос, 2000. 311 с.
50. Мамфорд Л. Міф про машину. Техніка і розвиток людини. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 236-239.
51. Мангайм К. Ідеологія та утопія / Пер. з нім. К.: Дух і літера. 2008. 370 с.
52. Маркузе Г. Ерос і цивілізація. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. /Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 470-478.
53. Ніцше Ф. Антихристиянин або прокляття християнству. Антологія християнства: хрестоматія з релігієзнавства та культурології / За заг. ред. Г. Лозко. К.: КМПУ ім. Б. Грінченка, 2009. С. 164-227.
54. Ніцше Ф. Генеалогія моралі. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. /Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 132-140.
55. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. С. 15-90.
56. Ортега-і-Гассет Х. Місія Університету. Ідея Університету. Антологія / Упоряд.: М. Зубрицька. Л.: Літопис, 2002. 304 с.
57. Патнэм Х. Розум, істина і історія. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко ЕС. Івано-Франківськ, 2018. С. 89-110.
58. Паточка Я. Негативний платонізм. Вічність та історичність. Паточка Я. Єретичні есе про філософію історії. К.: Основи, 2001. 373 с.
59. Пікашова Т., Шашкова Л. Що є знання?. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян ЕМ., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 39-47.
60. Платон Держава. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян ЕМ., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 7-26.

61. Платон. Бенкет. Тімей. Читанка з історії філософії. Книга I. Філософія Стародавнього світу. К.: Довіра, 1993.
62. Платон. Діалоги/Пер. з давньогрец. К.: Основи, 1999. 395 с.
63. Попович М. Наука шукає надійних фортець. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 183-187.
64. Попович М. Прийняття істини як розуміння: аналіз і синтез. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 192-197.
65. Попович М. Прийняття істини. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 187-192.
66. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: В 2 т. К.: Основи, 1994. Т. 2. 494 с.
67. Поппер К. Дух науки - це дух Сократа. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 276-279.
68. Поппер К. Логіка і зростання наукового знання. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С.265-276.
69. Потебня О. Думка і мова. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 391-402.
70. Пригожин І. Порядок із хаосу: новий діалог «людини з природою». Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). К.: Знання, 2009. С. 344-353.
71. Рассел Б. Піднесення науки. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 30-39.
72. Риккерт Г. Наука про природу і наука про культуру. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 246-265.
73. Рікер П. Конфлікт інтерпретацій. Герменевтичні нариси. Генеза. 1994. № 1. С. 46-60.
74. Рікер П. Сам як інший. К.: Дух і літера, 2002. 456 с.
75. Роттердамський Е. Похвала Глупоті. Домашні бесіди. К.: Основи, 1993. С. 13-106.
76. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або Принципи політичного права. К.: Port-Royal, 2001. 583 с.
77. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології / Пер. з фр. В. Лях, П. Тарашук. К.: Основи, 2001. 835 с.
78. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм - це гуманізм. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 206-216.
79. Сенека Л. Моральні листа до Луцілія. К.: Основи, 1999. 603 с.
80. Сковорода Г. Діалог. Назва його - Потоп Зміїний. Антологія християнства:

хрестоматія з релігієзнавства та культурології. К., 2009. С. 375-390.

81. Сковорода Г. Книжечка, що називається SILENUS ALCIBIADIS, тобто ікона алківіадська ІЗРАЇЛЬСЬКІЙ ЗМІЙ. Антологія християнства: хрестоматія з релігієзнавства та культурології / [За заг. ред. Г. Лозко]. К.: КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2009. С. 359-375.
82. Сорокин П. Соціальна стратифікація і мобільність. Соціальна і культурна мобільність. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). К.: Знання, 2009. С. 444-456.
83. Спиноза Б. Етика. Спиноза Б. Сочинения. В 2-х томах. СПб.: Наука, 1999. Т. 1. 489 с.
84. Спиноза Б. Теологічно-політичний трактат / Пер. з лат. К.: Основи, 2005. 237 с.
85. Тойнбі А. Дослідження історії / Пер. з англ. К.: Основи, 1995. 608 с.
86. Тоффлер Е. Третя хвиля / Пер. з англ. К.: Всесвіт, 2000. 480 с.
87. Українка Л. Стародавня історія східних народів. Катеринослав, 1918. Репринтне видання: Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 256 с.
88. Феєрабенд П. Аналітичний показник. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 365-376.
89. Фіхте Й. Що таке народ у вищому розумінні цього слова і що таке любов до Батьківщини. Націоналізм. Антологія. К.: Смолоскип, 2000. С. 46-55.
90. Франко І. Поза межами можливого. Історія філософії України. Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд. М. Тарасенко, М. Русин, А. Бичко та ін. К.: Либідь, 1993. С. 405-407.
91. Франко І. Наука і її взаємини з працюючими класами. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян ЕМ., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 290-301.
92. Фрейд З. Я та Воно. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. п. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 293-302.
93. Фромм Е. Анатомія людської деструктивності. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 270-279.
94. Фромм Э. Бегство от свободы. М.: Прогресс, Универс, 1995. 253 с.
95. Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. К.: Основи, 2003. 326 с.
96. Фукуяма Ф. Довіра: соціальні добродії і шлях до розквіту. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 538-548.
98. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. К.: Оріє, 1992. 230 с.
99. Шаян В. Григорій Сковорода - лицар святої борні. Гамільтон, Канада, 1984.
100. Швейцер А. Культура і етика. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 609-621.
101. Шелер М. Місце людини в Космосі. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / Заред. Л. Губерського. К.: Знання, 1999. С. 261-269.
102. Шеллінг Ф. Про відношення реального та ідеального в природі. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 194-205.
103. Шинкарук В. Діалектика: традиційний і нові підходи. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 175-183.
104. Шпенглер О. Присмерк Європи. Нариси морфології світової історії. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання,

2009. С. 587-596.

105.Юркевич П. Мир з ближнім як умова християнського співжиття: Докази буття Божого. Філософська і соціологічна думка. 1990. № 10.

106.Юркевич П. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. п. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 491-501.

107.Яковенко Б. Що таке філософія? (Вступ до трансценденталізму). Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / За ред. Л. Губерського. К.: Знання, 2009. С. 28-34.

108.Ясперс К. Психологія світоглядів. К.: Юніверс, 2009. 464 с.

109.Ясперс К. Сучасна наука. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрест, матер. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. С. 239-246.

ПІДРУЧНИКИ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПОСІБНИКИ РЕКОМЕНДОВАНІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Андрущенко В. Історія соціальної філософії: Підручник для студ. вищих навч. закладів. К.: Тандем, 2000. 416 с.

2. Бойченко І. Філософія історії: Підручник. К.: Знання, 2000. 723 с.

3. Булатов М. Філософський словник. К.: Стіл ос, 2009. 575 с.

4. Герасимчук А., Тимошенко З. Курс лекцій з філософії: Навч. посіб. К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. 422 с.

5. Гусев В. Вступ до метафізики: навч. посібник. К.: Либідь, 2004.

6. Добронравова І., Білоус Т., Комар О. Новітня філософія науки. Підручник. К.: Логос, 2009. 243 с.

7. Зарудний Є. Філософія: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 200 с.

8. Історія української філософії: Підруч. / В. Горський та ін. К.: Либідь, 2004.

9. Історія філософії: Підр. / А. Бичко, І. Бичко. К.: Либідь, 2001. 408 с.

10. Історія філософії: Підр. / В. Ярошовець та ін. К.: Знання України, 2006. 1200 с.

11. Історія філософії в її зв'язку з освітою: Підр. / Г. Волинка та ін. К.: Каравела, 2006. 480 с.

12. Кремень В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. К.: Книга, 2005. 528 с.

13. ПазенокВ. Філософія: Навч. посіб. К.: Академвидав, 2008.

14. Пашук А. Нариси з історії філософії середніх віків: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 712 с.

15. Петрушенко В. Філософія: курс лекцій. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів освіти І-ІV рівнів акредитації. Л.: Новий Світ-2000, 2008.

16. Подольська Є. Філософія: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.

17. Причепій С., Черній А., Чекаль Л. Філософія: Підручник для студ. вищих навч. закладів. К.: Академвидав, 2006.

18. Саух П. Філософія: навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2003. 254 с.

19. Філософія: Навч. посіб. / Л. Губерський та ін. К.: Вікар, 2008.

20. Філософія. Підручник / За заг. ред. В. Кременя, М. Горлача. Х.: Прапор, 2004. 736 с.

21. Філософія: світ людини: Курс лекцій: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. / В. Табачковський, М. Булатов, Н. Хамітов. К.: Либідь, 2004.

22. Філософія науки та інноваційного розвитку / Чекаль Л.А., Горбатюк Т.В.,

Сторожук С. та ін.. К.: Міленіум, 2017. 782 с.

23. Філософія науки та інноваційного розвитку [Навч. посіб.] / Л. Чекаль (ред.), О. Павлова, С. Сторожук та ін. К.: Міленіум, 2010. 340 с.

24. Філософія освіти / Чекаль Л.А., Горбатюк Т.В., Сторожук С. та ін. К.: Міленіум, 2017. 662 с.

25. Філософія науки / Сторожук С., Гоян Г, М. Матвієнко Г, С. Данилова Т.В. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017. 588 с.

26. Філософія науки / Сторожук С. В., Гоян І.М., Матвієнко І.С. Івано- Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2017. 296 с.

27. Практикум з філософії / Сторожук С. В., Гоян І.М., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М, 2017. 176 с.

28. Яшук Т. Філософія історії: Курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Либідь, 2004. 536 с.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Багатоманіття визначень філософії.
2. Історичні типи світогляду.
3. Концепції походження філософії: міфогенна, гносеогенна.
4. Східний і західний тип філософування.
5. Канонічні джерела та засадничі ідеї давньоіндійської філософії.
6. Буддизм: особливості виникнення та основні ідеї.
7. Канонічні джерела та засадничі ідеї давньокитайської філософії.
8. Конфуціанство як морально-етична доктрина.
9. Космоцентризм давньогрецької філософії.
10. Вплив атомізму Демокрита на розвиток наукового світогляду.
11. Давньогрецька класика як соціокультурний феномен.
12. Софісти у культурному просторі античної пайдеї.
13. Філософія Сократа.
14. Антропологічний поворот у філософії.
15. Вчення про ідеї як ядро філософської системи Платона.
16. Вчення Платона про державу.
17. Філософська система Аристотеля.
18. Теорія Аристотеля про чотири причини.
19. Політична філософія Аристотеля.
20. Особливості розвитку філософії і період еллінізму.
21. Середньовіччя як соціокультурний феномен.
22. Християнство як ідейна основа середньовічного мислення. Головні ідеї середньовічної філософії.
23. Етапи розвитку середньовічної філософії.
24. Витоки, філософський зміст та представники апологетики (Юстин Мученик, Татіан, Тертуліан).
25. Східна та західна патристика.
26. Вчення Августина про «два гради».
27. Схоластика як напрям середньовічної філософії.
28. Суперечка між реалістами і номіналістами і її значення для розвитку наукового світогляду. Філософія Томи Аквінського.
29. Загальна характеристика світоглядних трансформацій у період Відродження.
30. Гуманізм та індивідуалізм як ідейні засади ренесансного мислення.

31. Сатиричне зображення схоластики у творах Еразма Ротер дамського.
32. Реформаційні рухи на початку XVI ст. і віросповідний розкол католицького світу.
33. Віросповідні постулати Лютера.
34. Соціально-філософські погляди Томаса Мора.
35. Соціокультурна ситуація в Західній Європі в XVII ст. Нідерландська і англійська революції, їх соціальне і релігійне обґрунтування.
36. Деїзм і пантеїзм як головні напрямки філософсько-релігійної думки Нового часу.
37. Вчення Ф. Бекона про «ідоли» людського розуму.
38. «Новий Органон»: розробка індуктивного методу.
39. Проблема субстанції та дуалізм Р. Декарта.
40. Соціально-філософська концепція Т. Гобса.
41. Просвітницькі ідеї Дж. Лока і його прагнення до встановлення релігійної віротерпимості. Суб'єктивно-ідеалістична і релігійна філософія Дж. Берклі.
42. Просвітництво як епоха європейської культури і його історичне значення.
43. Критика Вольтером теологічного погляду на історію і створення їм «філософії історії».
44. Концепція «духу законів» Ш. Л. Монтеск'є та поняття «духу народів».
45. Трагування соціальної нерівності Ж.-Ж. Руссо.
46. Німецьке Просвітництво. Феномен німецької класичної філософії.
47. «Докритичний» і «критичний» періоди творчості І. Канта.
48. Й. Фіхте: Ідея нації
49. Загальна характеристика філософської спадщини Г.В.Ф. Гегеля.
50. Г.В.Ф. Гегель: історія як «прогрес у свідомості свободи».
51. Антропологічний принцип філософії Л. Феєрбаха.
52. Зміна парадигми філософського мислення на зламі XIX-XX ст.
53. Класична та некласична філософії.
54. Марксистська соціоцентрична парадигма людини.
55. «Світ як воля та уявлення» А. Шопенгауера.
56. Філософські погляди З. Фрейда. Еволюція фрейдизму.
57. Екзистенціалізм як напрям європейської філософії: представники та ідеї.
58. Історичні типи позитивізму.
59. Особливості та основні етапи розвитку філософської думки в Україні.
60. Розвиток філософської думки у часи Київської Русі.
61. Вчення Г. Сковороди про «сродну працю».
62. «Філософія серця» П. Юркевича.
63. Сцієнтизм і антисцієнтизм як світоглядні орієнтації XX ст.
64. Характерні риси, тенденції та напрями розвитку західної філософії XX ст.
65. Фундаментальні протиріччя глобалізації.
66. Феномен масового суспільства.
67. Антична філософія: ідеї регресу і циклічності розвитку (Гесіод, Платон, Аристотель та ін.).
68. Ідея прогресу у філософії Просвітництва.
69. Традиційне й індустріальне суспільство.
70. Феномен постмодерну.
71. Гуманізм доби Відродження. Боголюдина та Людинобог.
72. Злам середньовічного уявлення про Землю та зміна філософської парадигми.

73. Братства та їх роль у соціальному, культурному, релігійному житті українського народу
74. Філософський потенціал «Слова про закон і благодать» митрополита Іларіона.
75. Основні етапи розвитку науки.
76. Світоглядні підвалини виникнення науки.
77. Герменевтичний напрям у сучасній філософії.
78. Н. Макіавеллі про природу політики, влади і моралі.
79. Проблема пізнання в сучасній науці і філософії.
80. Форми чуттєвого пізнання.
81. Форми раціонального пізнання.
82. Роль мови в пізнанні.
83. Наукове знання: критерії, рівні.
84. Поняття наукового факту.
85. Основні теорії істини (кореспондентська, прагматична, когерентна).
86. Діалектика відносних і абсолютних форм істини.
87. Ідея регресу і циклічності розвитку в античній філософії (Гесіод, Платон, Аристотель та ін.)
88. Суперечливий характер прогресу (Ж.-Ж. Руссо).
89. Традиційне й індустріальне суспільство.
90. Цивілізаційні моделі соціальної динаміки.